

N. 13.

WARSZAWA,

19
31 marca 1869 roku.

Wychodzi w każdą Środę.

Redakcja przy ulicy Nowy-Świat, 28.

Expedycja i Skład Główny w Księgarni
Gebethnera i Wolffa, Krakowskie-Przed-
mieście, 415.

O P E A T A:

Merkury:	roc.	póbr.	kwart.
w Warszawie	rub. 4	2	1
z przesyłką pocztą	„ 4,50	2,25	1,12 1/2

Ekonomista i Merkury.

w Warszawie	8	4	2
z przesyłką pocztą	9	4,50	2,25

Cena ogłoszeń za 5 liter 1 kopiejka.

(około 10 kop. za wiersz).

MERKURY,

dodatek tygodniowy do Ekonomisty.

TYDZIEŃ FINANSOWY.

Wielka cisza panuje w polityce i w interesach. Przyczyniły się do tego po części święta, zawsze według zwyczaju bieg spraw i czujność dziennikarstwa na dni kilka wstrzymujące, ale więcej jeszcze zaprzątnienie umysłów wyborami, nietylko we Francji do Izby, ale i w Hiszpanji do tronu i w Węgrzech do sejmu. Utrzymują że rząd francuski umyślnie przeciąga sprawę belgijską, a podnosi w dziennikach sleswicką — ową zapalkę Palmerstona, — ażeby po wyborach użyć tych sprężynek stosownie do swoich celów, albo całkiem zaniechać, jeśli wybory wypadną w duchu sprzecznym z jego polityką. Są jednak oznaki sprężystego działania, a przynajmniej przygotowania. Nagłe powołanie urlopowanych wojskowych i bezwarunkowy zakaz przedłużania urlopów po 31 marca, staranne a śpieszne zaopatrywanie twierdz wschodnich, nie pozwalają wierzyć szczerości oświadczeń pokojowych. Samo porozumienie z Belgją, zamiast uspokoić, drażni Prusy: komisji mieszanej, mającej załatwić sprawę dróg żelaznych, przypisują daleko większe znaczenie; mówią mianowicie o podniesieniu projektu związku celnego francusko-belgijskiego, z którym sama Belgja jeszcze w r. 1840 występowała, a któremu wówczas przeciwną była Anglja i sam król Leopold I, z obawy naruszenia neutralności, a nawet pochłonięcia Belgji przez Francję. Skrupuł z powodu neutralności ustaje, skoro wiadomo, że również zneutralizowany (w r. 1867) Luxemburg należy do Związku celnego niemieckiego i nikt się tém niegorszy; usunięcie zaś obawy o pochłonięcie zależy od rękojmij jakie da pod tym względem rząd francuski. O ile przedtém obawiano się zadrażnienia, o tyle dziś są obawy, ażeby porozumienie za daleko nie zaszło, zwłaszcza w obec domniemyanych układów z Włochami i Austriją.

Kłopoty finansowe wychodzą prawie wszędzie na pierwszy plan; deficit budżetowy stał się powszechną chorobą chroniczną państw europejskich; każde prawie szuka środków zrównoważenia budżetu, bądź za pomocą pożyczki, bądź nowych podatków. Prózne usiłowania! ciężar zbrojnego pokoju niczém się zrównoważyć nie da. Sejm berliński ma wkrótce rostrząsać projekt nowych podatków dla pokrycia 30 milionów tal. deficitu; we Florencji myślą o finansowej operacji na 300/milj. lirów, w Madrycie o pożyczce 1 miljarda realów. Austrija reformuje armję zamiast reformować finanse, które się natrętnie o reformę dopominają.

We Francji wreszcie sam napływ złota do kas wszelkiego rodzaju, publicznych i prywatnych, przy zastoju przemysłowym i handlowym, przedstawia stan gorszy niż ubóstwo, bo bezwładność nagromadzonych środków. Smutny jest ten podwójny widok: słabości w obec potęgi uzbrojenia i nędzy w obec martwego złota. Instytucje kredytowe zniżają procenta depozytowe, a pomimo to odstęrczyć ich nie mogą; obniżają téż stopę skupu wexlowego, a ruchu kapitałów ożywić, kredytu stworzyć nie są w stanie. Bilans banku francuskiego w dalszym ciągu wykazuje zwiększenie funduszu metalicznego (1.183/m. fr.), a zmniejszenie portfela (477/m.).

Wielka ruchliwość spekulacji na giełdzie wiedeńskiej wywołała ostrzeżenie ze strony komitetu giełdowego.

Giełda warszawska utrzymuje kursa dość stale; tylko pożyczka premjowa spadła o 11%, a w porównaniu z najwyższym kursem piątkowym o całe 19%. Wexle zagraniczne podniosły się o 1%.

WYBORY STOWARZYSZENIA SPOŻYWCZEGO „MERCURY.”

Wybory, jak już pisma codzienne doniosły, odbędą się w niedzielę 4 kwietnia (23 marca) w salach Resursy Obywatelskiej na Krakowskiem-Przedmieściu. Posiedzenie Zebrania ogólnego zacznie się od godziny 9 1/2 z rana i trwać może do 4-ej po południu. Każdy członek przy wejściu, za okazaniem kwitu na wniesiony udział, jeśli jest wyborcą i obieralnym, otrzyma zaraz listę wyborczą.

Przedmiotem obecnego zebrania jest jedynie wybór zarządu (5 dyrektorów i tyluż zastępców), sądu polubownego z 3-ch członków i delegacji rachunkowej również z 3-ch członków składać się mającej.

PRZEDŁOŻENIE TRAKTATU HANDLOWEGO FRANCUSKO-ANGIELSKIEGO.

Traktat handlowy między Anglią i Francją, zawarty w r. 1860 na lat 10, miał być wypowiedziany 4 lutego r. b. gdyby miał ustać, w przeciwnym razie pozostaje w swój mocy na dalszy okres. Charakter wolno-handlowy tego aktu był niejednokrotnie przedmiotem krytyki i napadów ze strony nowych protekcjonistów francuskich. Przemysłowcy, a nawet rolnicy, chcieli na karb traktatu kłaść całą winę dotkliwego zastoju handlowego. Poruszano tę kwestję i w badaniach specjalnych (enquêtes), i w Izbie prawodawczej, i w ministerstwie handlu, i nawet przez rozmaite wpływy u cesarza. Ale stary system protekcji handlowej widocznie już się przeżył, nie było sposobu nagalwanizować tego trupa: 4 lutego przeszedł bez wypowiedzenia, a tём samém traktat został przedłużony.

Doświadczenie upłynionych lat 8-u było zanadto korzystne, ażeby można było potępić traktat, a korzyści jego widoczne są tak dla Anglii jak i dla Francji.

Prawdziwie wolny handel ma to do siebie, że solidaryzuje interesy mniemanych przeciwników; bo co jeden łatwiej i taniej wytwarza, to również taniej drugiemu dostarczyć jest w stanie, — tak iż obie strony, przez swobodną zamianę, dochodzą do większego używania bogactwa. Ten stary ekonomiczny komunał często bywa zapomniany; traktat z r. 1860 przypomniał go świetnymi i nieodzownymi faktami. *Economist* angielski z d. 13 lutego zestawia te fakta w sposób bardzo jasny.

Dwa wielkie wypadki — t. z. głód bawełniany i panika 1866 r. — zamaskowały niejako dobre skutki traktatu, wytwarzając nie normalne prądy; są jednak wyraźne fakta rzucające prawdziwe światło na całość tego przedmiotu.

Przedewszystkiém znaczące jest powiększenie się obrotów handlowych między dwoma krajami, dochodzące w niektórych artykułach do ogromnych rozmiarów. W zupełnie normalnym położeniu rzeczy zwiększenie mogłoby być przypisane i innym wpływom; ale przy wiadomych utrudnieniach, a zwłaszcza politycznych zajściach, mogło ono być jedynie skutkiem zastosowania zasady wolnego handlu.

Izba handlowa manchesterska zaznaczyła wprawdzie wzrost francuskiego spóżywactwa na polu przemysłu fabrycznego, ale się tём wcale niezatrwożyła; bo obejmując całość, łatwo się

przekonać o postępie we wzajemnych stosunkach handlowych w ciągu lat 8-u dokonanych: w ogóle porównując trzy ostatnie lata z 3-ma poprzedzającymi zawarcie traktatu, widzimy że obroty handlowe pomiędzy Anglią i Francją zdwoiły się, a nawet stroiły.

Przywóz do Anglii z Francji.

	<i>funtów sterlingów</i>		
W 3ch latach przed traktatem (1857/9)	11,9/m.	13,2/m.	16,8 m.
W 3ch latach w okr. traktatu (1865/7)	31,6/m.	37 m.	33,4/m.

Wywóz z Anglii do Francji.

W latach 1857/9	11,3/m.	9,2/m.	9,5/m.
1865/7	25,3/m.	26,6 m.	23 m.

Wywóz samych tylko angielskich.

Wytworów do Francji

W latach 1857/9	6,4/m.	6,2 m.	4,8/m.
„ 1865/7	9/m.	11,7/m.	12,1/m.

Tak więc przywóz ogólny z Francji do Anglii w lat 8 podwoił się, a wywóz z Anglii do Francji prawie się potroił. Gdyby nawet na wzrost cyfry wpłynęło w części podrożenie niektórych artykułów, to i w takim razie, postęp jest bardzo znaczący, gdyż podrożenie zwykle działa na zmniejszenie obrotu handlowego. Ale przekonamy się w szczegółach, że powiększenie nastąpiło nietylko w wartości, lecz również i w ilości towarów.

Różnice w szczegółach są naturalnie większe niż w cyfrach ogólnych. Specjalnym zadaniem traktatu było zwiększyć głównie wymianę przedmiotów, w jednym kraju wyłącznie lub z większą korzyścią niż w drugim wytwarzanych. Dlatego to w Anglii niżono cło od win, których kraj nie wydaje, od jedwabów w których Francja celuje, i od pewnych artykułów żywności, — jak masło, sér, jaja, — których kraj nie dość na własne spożycie dostarcza.

Zwiększenie przywozu win francuskich do Anglii w dwóch okresach trzyletnich, co do wartości i ilości, przedstawia się jak następuje:

	Wartość <i>funtów sterlingów</i>			Ilość <i>gallonów</i>		
	W 3-ch latach 1857/9	528895	383100	559304	726160	623041
„ „ 1865/7	865747	1.456060	1.497917	2.915387	3.668842	3.771301

Tak więc przywóz do Anglii win francuskich zwiększył się co do wartości we troje, a co do ilości 4 do 6-u razy. Ten większy wzrost, pod względem ilości pochodzi stąd, że obniżenie cła głównie ułatwia wprowadzenie win tanich. Rezultat ostatniego 1868 roku jeszcze dalej dochodzi w tym kierunku, — cyfra przywozu win francuskich wynosi gallonów 4.745441.

Co do jedwabiu, nietylko zwiększył się przywóz surowego jedwabiu, ale i wyrobów jedwabnych francuskich, a mianowicie:

	Wartość <i>funtów sterlingów</i>			Ilość materij i wstążek <i>funtów</i>		
	W okresie 1857/9...	1 357000	1.447000	1.732000	428600	508494
„ 1865/7...	6.780000	7.553000	7.018000	2.405334	2.706665	2.451867

W tym artykule przywóz, tak co do wartości jak ilości, zwiększył się 5 razy; — i tu wpływ traktatu wyraźniejszy jest niż na winie.

Podajemy dalej cyfry przywozu z Francji do Anglii kilku innych artykułów, zestawiając najwyższą cyfrę pierwszego okresu z cyframi drugiego:

Wiadomości bieżące.

— Kongres ekonomistów niemieckich. Ostatni 10-ty kongres ekonomistów niemieckich, odbył się w Wrocławiu (Merkury N. 38 i 45 r. z.); w roku bieżącym zbierze się 11-ty w Moguncji w początku września (1—4). Stały komitet kongresu w miejsce zmarłego prezydenta Lette'go, wybrał znanego ekonomistę pruskiego Prince-Smith'a. Porządek dzienny ma być następujący:

1. Zasady pożyczek państwowych referent Emminghaus.
2. Cło przywozowe na sode i wywozowe na szmaty „ Pr. Smith, Rentzsch, Faucher.
3. Cła od wartości i od wagi „ Dorn.
4. Zasady opieki i prawodawstwa dla ubogich. „ Böhmert.

5. Prawo o towarzystwach akcyjnych. referent Meyer.

6. Odpowiedzialność przedsiębiorców przemysłowych (drog żelaznych, górnictwa i t. p.) w razie wypadków „ Braun i Schulze-Delitzsch.

7. Stosunki małżeńskie majątkowe. „ Behr.

8. Rękojmje przedsiębiorstw transportowych. „ Dorn.

Trudno się spodziewać ażeby tak bogaty program w zupełności wyczerpany został; ale kongres ma piękny wybór, a członkowie dość czasu na przygotowanie się do dyskusji. Stąd można wnosić że obrady będą ciekawe i pożyteczne.

Najważniejsza w obecnej chwili jest może kwestja towarzystw akcyjnych. Niemcy głównie zwracają uwagę na kwestję ubogich, do której, na wniosek profesora Emminghaus'a z Karlsruhe, zbiegają się materiały, a szczególnie prawa w tym przedmiocie w rozmaitych państwach europejskich obowiązujące.

KURSA GIELDY.

w tygodniu 22—27 marca 1869 r.

Sto- pa o/ %	RÓWNIĄ (pari)	CENA RZECZYWISTA W TYGODNIU						Stosu- nek do równi na 100		
		Poniedz. 22 marca	Wtorek 23	Środa 24	Czwart. 25	Piątek 26	Sobota 27			
1. Papiery publiczne.										
a) Rządowe.										
Polskie.	Oblię Skarbowe (r. 100. 150 500).	4	100	.	.	.	81	81		
	Obligacje cząstk. (zł. 500) z kup.	4	75	.	.	104,50	.	139 ¹ / ₃		
	Cert. ban. na obl. cz. A (z. 300) z k.	5	45	.	.	52,25	.	116 ¹ / ₉		
	„ „ „ B (z. 200)	0	30	.	.	28	.	93 ¹ / ₃		
	Dow. Kom. Cen. Lik. (róż. sumy)	0	100	.	.	35	.	116 ² / ₃		
Polskie.	Listy likw. (r. 100. 250. 500. 1000)	4	100	69,93	70,10	70,17	70,23	70,72	70,71	70 ⁷ / ₁₀
	kupon	1,28 ⁸ / ₉	.	.
Ruskie.	5-ta pożyczka (500)	5	100	.	.	.	85	.	85	.
	Pożyczka premjowa z 1864 r.	5	100	171	161	159	161	163	162	162
	„ „ „ z 1866 r.	5	100	169,50	159	157	157	158,50	.	158 ¹ / ₂
	„ „ „ lutowe	4	100	100,50	.	100 ¹ / ₂
	„ „ „ sierpniowe	4	100	101	.	101
Ruskie.	Bilety banku Pańs. (100 i wyżej)	5	100	89	88,75	88 ³ / ₄
b) Towarzystwo i Spółek.										
Polskie.	Listy Zast. (30. 75. 150. 750. 3000)	4	100	87,50	87,50	87,50	87,50	87,64	87,63	87 ² / ₃
	„ „ „ ser. 2	4	100	82,75	82,83	82,75	82,81	83	83	83
	„ „ „ kupon	1,04 ⁴ / ₉	.
	Oblię Tow. Kred. Ziemięskiego	5,475	100	99,17	99,17	99,17	99,17	99,17	99,17	99 ¹ / ₆
	Akcje Dr. Żel. W-W. (100)	diw.	60	65,50	66	66	.	.	.	110
Polskie.	„ „ „ W-B. (100. 150)	4	100	100
	„ „ „ Teresp. (100)	5	100	98,50	98,50	98,50	98,67	100	100	100
	Oblię „ „ „ Łódzk. (100)	5	100	89,50	.	89 ¹ / ₂
Rus.	(Ruskie listy zastawne)	5	.	96,67 ¹ / ₂	96,66 ² / ₃	96,67	96,67	96,75	96,75	96 ³ / ₄
Rus.	Akcje Gl. Tow. Dr. Ż. (125)	5	125	126	.	100 ⁴ / ₅
Rus.	Oblię „ „ „	1 ¹ / ₂	100
2. Wexle.										
Berlin (Tal. 100) 2 mies.	.	92,857	110,70	110,70	110,92 ¹ / ₂	110,92 ¹ / ₂	111,75	111,75	120 ¹ / ₃	
Gdańsk (100) „	.	92,857	110,47 ¹ / ₂	110,55	110,70	.	111,60	111,60	120 ¹ / ₆	
Hamburg (M. B. 300) „	.	140,855	.	.	.	168,45	.	.	119 ⁴ / ₇	
Londyn (Ł. 1) 3 „	.	6,304	.	.	7,58 ¹ / ₂	7,58	.	.	120 ¹ / ₄	
Paryż (Fran. 300) 2 „	.	75,214	.	.	.	90,90	.	.	121	
Wiedeń (Gul. 150) „	.	92,857	91,05	.	97 ² / ₃	
Petersburg (Rub. 100) 1 „	.	100	99,25	99,25	.	.	90,30	.	99 ¹ / ₄	
3. Monety.										
Półimperjal	5,15	6,18	.	120	
Napoleonor	5	125	
Dukat holenderski	3	3,75	.	125	
Rubel srebrny	1	121	
Talar pruski	0,92,857	1,12 ¹ / ₂	.	121 ¹ / ₇	
Gulden austriacki (papierowy)	0,62,906	0,61 ¹ / ₂	.	97 ⁴ / ₅	

— Bank galicyjski handlowo-przemysłowy. Projekt tego banku, w formie towarzystwa akcyjnego, uzyskał już zatwierdzenie ministra spraw wewnętrznych za cesarskim zezwoleniem. Założycielami są: Badeni, Helcel, John, Kurtz Alexander, Kieszkowski, Lasocki, Lebnstein, Makowski, Polanowski, hr. Potocki Adam, hr. Stadnicki Edward, Starowiejski, hr. Wodzicy Henryk i Ludwik.

— Akademia dla kobiet. W Berlinie silnie poruszona jest kwestja wyższego wykształcenia kobiet; na czele tego ruchu stoi księżna pruska, żona następcy tronu. Powzięto myśl założenia akademii żeńskiej, na co już ogłoszono składki.

— Dukaty ruskie. Ukazem cesarskim postanowione zostało wznowienie stempla monety złotej 3-rublowej, czyli dukatów. Z tego powodu ludzie bujnej wyobraźni, jak mówi dziennik *Birżewyja Wiedom.*, twierdzą że ma być wypuszczona trzecia serja pożyczki premjowej z przeznaczeniem specjalnym na wycofanie części biletów kredytowych, do wymiany których miałyby posłużyć nowa moneta złota.

— Ekonomisty zeszyt II i III (za luty i marzec), wyszedł z druku i zawiera: 1. Cło gminne czyli rogatkowe (octroi) w Belgji (p. Kollman'a), z niem. przełożył A. J. 2. Zarys historyczno-krytyczny rozwoju stosunków społecznych, mianowicie pod względem przemysłowym (dok.), napisał Juljusz Au. 3. Ustawa stowarzyszenia „Merkury”. 4. Podatek gruntowy włościański i podymne włościańskie w Królestwie Polskim.

Warszawa.—Londyn.—Paryż.—Wiedeń.—Berlin.—Frankfurt.—Amsterd.—Hamburg.

STOPA SKUPU: bankowa: 6⁰/₁₀ 3 2¹/₂ 4 4 2¹/₂ 2¹/₂ —
gieldowa: — 2 (3) 1¹/₂ 4 2¹/₃ (3) 1³/₄ (2) 2¹/₂ 1³/₄